

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře - rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Pavla Příbyla a soudkyň JUDr. Ivany Kosové a JUDr. Marcely Pechové ve věci péče o

nezletilí: [Jméno A] [Příjmení], narozený dne [datum]
[Jméno B] [Příjmení], narozený dne [datum]
oba bytem [adresa]
zastoupeni opatrovníkem městem Soběslav
sídlem náměstí Republiky 59, 392 01 Soběslav

rodiče: [tituly před jménem]. [Jméno Příjmení] narozená dne [datum]
bytem [adresa]
zastoupená advokátem Mgr. Adamem Stawaritschem
sídlem Ovocný trh 1096/8, 110 00 Praha 1

[tituly před jménem]. [Jméno Příjmení], narozený dne [datum]
bytem [adresa]
zastoupený advokátkou JUDr. Janou Klimentovou
sídlem Vodičkova 791/39, 110 00 Praha 1

o úpravě styku, zákazu styku a nahrazení souhlasu s podstatnou záležitostí nezletilých se týkající

o odvolání matky proti rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 23. února 2024, č. j. 14 Nc 14/2018-1184

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v odstavcích I., II., III. a IV. ve výrocích o úpravě styku otce s nezletilými [Jméno A] a [Jméno B] [Příjmení] mění tak, že otec je oprávněn uskutečňovat styk s nezletilými [Jméno A] a [Jméno B] prostřednictvím SMS zpráv, telefonických hovorů nebo videohovorů, a to počínaje právní mocí tohoto rozsudku po dobu dvou měsíců každý čtvrtek v kalendářním roce v době od 18:00 hodin do 18:30 hodin a od třetího měsíce následujícího od právní moci tohoto rozsudku dále i každou neděli v kalendářním roce v době od 18:00 hodin do 18:30 hodin, a to na telefonním čísle, které je matka povinna otci sdělit do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- Matka je povinna nezletilé na styk s otcem touto formou řádně připravit, styk nezletilým s otcem řádně umožnit a při výkonu práva styku v potřebném rozsahu s otcem spolupracovat.
- II. Rozsudek soudu I. stupně se v odstavcích VI. a VII. ve výrocích o nahrazení souhlasu otce se změnou jmen a příjmení nezletilých [Jméno A] a [Jméno B] [Příjmení] mění tak, že se matce uděluje souhlas za otce k podání žádosti o změnu osobních jmen a příjmení nezletilých tak, že nezletilý [Jméno A] [Příjmení], narozený dne [datum], bude nadále užívat osobní jméno a příjmení „[Jméno Příjmení]“ a nezletilý [Jméno B] [Příjmení], narozený dne [datum], bude nadále užívat osobní jméno a příjmení „[Jméno Příjmení]“.
- III. Matce se odnímá úplné osvobození od soudních poplatků, přiznané usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočky v Táboře ze dne 12. 8. 2020, č. j. 15 Co 164/2020-408.
- IV. Matka je povinna zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Táboře náklady řízení ve výši 14 775 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- V. Otec je povinen zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Táboře náklady řízení ve výši 14 775 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- VI. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Shora citovaným rozsudkem upravil soud I. stupně styk otce s nezletilými [Jméno A] a [Jméno B] [Příjmení] (dále též nezletilí, nezletilé děti, chlápci, synové) tak, že je oprávněn se se syny počínaje právní mocí tohoto rozsudku stýkat formou asistovaného styku prostřednictvím RC Radost o. p. s. se sídlem v Táboře (dále též „Centra“) každou lichou středu v kalendářním roce od 13:00 hodin do 14:00 hodin, a to za přítomnosti obou nezletilých či jednoho z nich, otce a odborného pracovníka nebo pracovníků Centra (výrok I.). Matce soud uložil povinnost, aby nezletilé na styk s otcem řádně připravila, styk nezletilých s otcem umožnila a při výkonu práva osobního styku s otcem v potřebném rozsahu spolupracovala s tím, že oba nezletilí či jeden z nich budou matkou nebo jí zmocněnou osobou předání ke styku ve stanovenou dobu v sídle Centra a na témže místě po ukončení styku matkou nebo jí zmocněnou osobou převzati (výrok II.). Současně stanovil, že pokud se styk otce s nezletilými nebude moci z objektivních důvodů uskutečnit, je příslušný rodič povinen tuto skutečnost oznámit druhému rodiči a Centru nejpozději ve lhůtě 48 hodin před započatím styku, a to do 12:00 hodiny dne, na který připadne počátek lhůty, případně okamžitě, kdy tento důvod nastane (výrok III.). Nebudou-li se moci z vážných důvodů účastnit styku oba nezletilí společně, nevylučuje to možnost účasti na styku toho z nezletilých, u něhož nebude překážka pro uskutečnění styku dána (výrok IV.). Zároveň soud I. stupně zamítl návrh matky, jímž se domáhala zákazu styku otce s nezletilými [Jméno A] a [Jméno B] (výrok V.). Dále soud I. stupně udělil matce za otce souhlas k podání žádosti o změnu osobního jména nezletilých, a to volbou druhého jména s tím, že nezletilý [Jméno A] bude nadále užívat osobní jména „[Jméno Jméno]“ a nezletilý [Jméno B] bude dále užívat osobní jméno „[Jméno Jméno]“ (výrok VI.). Zamítnut však byl návrh matky na nahrazení souhlasu otce se změnou příjmení nezletilých na

„[Příjmení]“ (výrok VII.). Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (výrok VIII.). Otcí okresní soud uložil povinnost, aby zaplatil České republice na účet Okresního soudu v Táboře jí vynaložené náklady v částce 11 225 Kč, a to do 14 dnů od právní moci rozsudku (výrok IX.).

2. Takto rozhodl soud I. stupně poté, co oba nezletilí byli rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 10. 5. 2019, č. j. 14 Nc 14/2018-234 ve spojení s rozsudkem zdejšího odvolacího soudu ze dne 23. 8. 2019, č. j. 15 Co 250/2019-324 svěřeni do péče matky a otcí bylo určeno výživné. Tehdy bylo bez rozhodnutí ponecháno řízení o úpravě styku otce s nezletilými a matka dále podala v mezidobí návrh na zákaz styku otce s nezletilými a dne 27. 1. 2023 návrh na nahrazení souhlasu otce se změnou jmen a příjmení nezletilých; u [Jméno A] [Příjmení] na [Jméno Jméno] a u [Jméno B] [Příjmení] na [Jméno Příjmení].
3. O styku otce s nezletilými a o návrhu matky na zákaz styku bylo rozhodnuto rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 26. 2. 2021, č. j. 14 Nc 14/2018-492, dle kterého byl otec oprávněn se stýkat s nezletilými formou styku asistovaného prostřednictvím speciálně pedagogického a vzdělávacího centra PorCeTa o. p. s. v Táboře, když byl zamítnut návrh matky na zákaz styku otce s nezletilými. Tento rozsudek byl rozsudkem zdejšího odvolacího soudu ze dne 23. 7. 2021, č. j. 15 Co144/2021-594 zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení, když bylo třeba se zabývat především zdravotním stavem nezletilého [Jméno A] z psychologického i psychiatrického hlediska, jeho vztahem k otci a příčinami jeho chování. Soud I. stupně proto ustanovil znalkyně MUDr. Lenku Fiedlerovou a Mgr. Miluši Pixovou k podání znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace psychiatrie a klinické psychologie, které však pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav jedné z nich znalecký posudek zpracovat nemohly. Proto byly ustanoveny k podání znaleckého posudku MUDr. Ivana Růžicková a PhDr. Jaroslava Fabíková, ovšem i přes učinění veškerých potřebných kroků k tomu, aby mohly posudek řádně a včas vypracovat, k jeho podání v konečné podobě nedošlo v rozsahu zadaného úkolu, neboť matka neposkytla znalkyním potřebnou součinnost, jak pro vyšetření osoby své, tak i nezletilých dětí. Proto znalkyně vyhotovily posudek pouze v části vyhodnocení osobnosti otce a z jejich závěrů vyplynulo, že u něj nebyla zjištěna psychická porucha v pravém slova smyslu, výraznější neurotická symptomatika, agresivita, závislost na alkoholu či návykových látkách. Jeho osobnost charakterizovaly jako dobře strukturalizovanou bez psychopatologie a nebyly u něj zjištěny žádné okolnosti, které by se jevily jako rizikové faktory pro otcův styk s nezletilými dětmi. Znalkyně pak vyslovily názor, že je z hlediska dalšího psychického vývoje chlapců nevýhodné, že nemají s otcem žádný kontakt a že je tím narušován vztah s ním. Tyto uvedené závěry pak korelovaly se závěry původních znalkyň, které podaly znalecký posudek již počátkem října roku 2020, kde v chování matky zjistily prvky svědčící pro snahu opominout z výchovy dětí jejich otce a z tohoto důvodu byly i výchovné kompetence matky vyhodnoceny jako částečně snížené. Z vyšetření nezletilého [Jméno A] pak vyplynulo, že nese známky naučeného chování a vlivy působení druhé osoby, minimálně matky a mateřského dědečka.
4. Soud I. stupně dále zjišťoval opakovaně poměry dětí v rodině, v rámci vzdělávání v soukromé škole a školce distančním způsobem, zdravotní stav dětí u dětské lékařky a možnosti, jak upravit styk otce s chlapci. Na základě provedeného dokazování dovodil, že smyslem úpravy styku nezletilého dítěte s rodičem pro dobu, kdy spolu rodiče nežijí společně, je ve smyslu § 888 o. z. a § 889 o. z. zachování a postupné prohlubování vzájemných citových vazeb mezi dítětem a rodičem, kterému dítě nebylo svěřeno do péče, když právě tento kontakt zajišťuje tomuto rodiči možnost podílet se na výchově dítěte a rozvíjet s ním rodičovský vztah. Výhodiskem pro určení rozsahu styku je pak kvalita již existujícího vztahu mezi rodičem a dítětem v době ukončení společného soužití rodiny. Zde je situace do jisté míry komplikovaná díky tomu, že k odluce rodičů došlo ve velmi útlém věku obou chlapců a ti v zásadě neměli možnost vybudovat si ke svému otci hlubší a přirozený vztah. Nezletilí jsou tak mnoho let pod vlivem jednoho výchovného prostředí. Nezletilý [Jméno B] si nemohl prozatím na otce vytvořit svůj vlastní názor a pokud zde byly jisté známky

pozitivního průběhu asistovaného styku, ke kterému došlo v roce 2021, ten byl ze strany matky okamžitě ukončen. Nezletilý [Jméno A] si pak vybavuje pouze otce ve spojení s negativními prožitky, aniž by byl při provedeném pohovoru schopen definovat i kladné momenty ze svého dětství, byť i k takovým nepochybně došlo či docházelo, jak ostatně dokládá i pořízená fotodokumentace rodiny z doby, kdy rodiče žili společně. Pro soud pak není akceptovatelné řešení, že by byl zakázán styk otce s nezletilými chlapci, a to především v důsledku negativního ovlivnění dětí druhým rodičem. Není také přijatelné, aby výlučným vychovatelem dětí byl ten z rodičů, který systémově pracuje na destrukci vztahů k druhému rodiči, který nemá děti ve své výchově, přičemž pozice právě tohoto druhého rodiče je pak oslabena natolik, že není schopen tento stav nikterak zvrátit. K nápravě tohoto nežádoucího a nepřírozeného stavu je třeba dojít za pomoci odborníků tak, aby oba chlapci byli postupně a citlivě seznamováni se svým otcem v podmínkách, které pro ně nejsou jakkoliv ohrožující. Proto soud I. stupně upravil asistovaný styk s nezletilými prostřednictvím odborného poradenského centra, přičemž návrh matky na zákaz styku otce s nezletilými zamítl.

5. Dále se soud I. stupně zabýval návrhem matky na nahrazení souhlasu otce s podáním žádosti o změnu osobního jména a příjmení nezletilých. Přitom vyšel z ust. § 862 odst. 1 a § 863 odst. 1 o. z. ve spojení s ust. § 877 o. z., podle kterých pokud rodiče nejsou manželé, zvolí pro dítě příjmení jednoho z nich, jinak jeho příjmení určí soud. Ke změně příjmení dítěte je třeba jednak jeho vyjádření za stejných podmínek jako v jiných záležitostech týkajících se dítěte, je-li dítě starší 15 let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo. Odmítá-li pak jeden z rodičů dát souhlas se změnou příjmení či osobního jména, je možné vyvodit analogické použití § 877 o. z., podle něhož nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná, zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodičů; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. V těchto případech rozhoduje soud o nahrazení souhlasu jednoho z rodičů svým výrokem, přičemž rozhodovat bude se zřetelem k zájmu dítěte.
6. Matka návrh odůvodňuje tím, že ke změně osobního jména i příjmení chlapců došlo přirozeným vývojem, neboť si žádný z nich nepřál jmenovat se jménem původním, a to pro argumenty stejného charakteru, které uváděla na podporu svého návrhu na zákaz styku nezletilých s otcem. U nezletilého [Jméno A] je hypoteticky možné, že díky svému věku mohl uvažovat o změně jména. Nelze se však domnívat, že by ta samá situace nastala i u nezletilého [Jméno B], který byl fakticky přejmenován, pro svůj velmi nízký věk, svým okolím. Oba chlapci užívají již odlišných jmen od jmen matrikových. Otec nakonec akceptoval, aby tato jména byla chlapcům zachována, ovšem v podobě, že budou přidána k jejich matrikovým jménům, což i soud považuje za přijatelné řešení. Pokud se však týká změny příjmení nezletilých, s tou otec zásadně nesouhlasí a ani ze strany soudu nelze akceptovat rozhodnutí matky, že si po rozvodu manželství s otcem změnila příjmení, které měla před uzavřením manželství. Musela si být však vědoma toho, že obě děti může tímto krokem vystavit zátěžové situaci, kdy si budou klást otázky, proč se jmenují odlišně od své matky, která v jejich životě dosud sehrává dominantní roli. Matka automaticky přijala to, že oba chlapci by se měli jmenovat po ní a začala je tímto způsobem prezentovat i na veřejnosti, jak plyne ze zprávy pedagogicko-psychologické poradny, Mateřské školy [obec] a Základní školy v [obec], kterou navštěvuje nezletilý [Jméno A]. Matka i takto vyloučila a chce vyloučit otce ze života dětí, a proto není dán žádný faktický ani právní důvod, aby byl soudem souhlas otce se změnou příjmení nahrazen. Proto byl návrh matky v tomto směru zamítnut.
7. O náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky rozhodl okresní soud dle § 23 z. ř. s. Podle § 148 odst. 1 o. s. ř. byla otcí uložena povinnost uhradit polovinu nákladů na znalečné, za které bylo celkem uhrazeno 30 450 Kč, a to 8 000 Kč ze zálohy složené otcem a 22 450 Kč ze státních prostředků, z nichž polovinu by měl tedy uhradit otec. Pokud pak bylo uhrazeno za další posudek 7 100 Kč, otec nezavinil, že nemohl být komplexně zpracován, respektive byl zpracován pouze zčásti, když matka k jeho vypracování neposkytla potřebnou součinnost. Je-li matka osvobozena od poplatkové povinnosti, nebylo jí možno uložit, aby se podílela na náhradě nákladů státu.

8. Proti tomuto rozsudku podala matka odvolání. Namítla v něm, že soud I. stupně o věci rozhodl předčasně, aniž by měl k dispozici veškeré podklady nezbytné pro rozhodnutí, jak mu bylo uloženo rozsudkem odvolacího soudu, a to zejména znalecký posudek. Ten byl vypracován pouze ohledně psychického stavu otce, ale podstatné bylo znalecky zkoumat nezletilé děti, zejména nezletilého [jméno A] tak, aby bylo možno vyloučit diagnostikované psychické poruchy syna, které by ovlivňovaly jeho chování. Pokud se týká nezletilého [jméno B], ten nebyl pro svůj útlý věk znalecky vůbec vyšetřen, ale v současné době je již určitá možnost jej psychicky i psychiatricky vyšetřit a zjistit tak skutečnosti o vzájemném vztahu otce s nezletilými syny a přinést odpověď na základní otázku, již je vhodnost styku otce s nezletilými a v kladném případě i vhodnost rozsahu a formy tohoto styku. Pokud soud I. stupně tento významný důkaz neprovedl, nemůže jít tato skutečnost k tíži nezletilých.
9. Soud I. stupně podle matky také nesprávně hodnotil věc týkající se jejího návrhu na změnu jmen a příjmení chlapců. Právo užívat jméno a příjmení patří do všeobecných osobnostních práv vyjadřující podstatu člověka ve smyslu § 860 o. z. Jedná se o právo absolutní, které zajišťuje ochranu před nezákonným zásahem a jako takové je i v rámci úpravy povinností a práv rodičů k dětem řazeno do práv nenáležících do rodičovské odpovědnosti (§ 856 o. z.). Matka podrobně popsala a doložila, jaká jména chlapci používají ve škole i mezi přáteli, a tak jejich primárním zájmem by měla být ochrana jejich osobnostních práv a nikoliv práv otce. To vyplývá i z článku 24 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a ve smyslu článku 7 a 8 Úmluvy o právech dítěte. Zatímco příjmení dítěte vyplývá z jeho sounáležitosti k určité rodině, je odrazem rodinných vazeb a zpravidla je určeno ještě před jeho narozením, po narození dítěte je výrazem svobody volby, že bude možno příjmení dítěte určit či změnit i později. Pak je důležité poměřovat na jedné straně požadavek na stabilitu jeho příjmení jako součást jeho identity a na druhé straně požadavek na výraz sounáležitosti s rodiči či celou rodinou. Soud I. stupně nijak neporovnával požadavek na stabilitu jména a příjmení dítěte jako součást jejich identity, na které jsou nezletilí zvyklí po mnoho let. Jeho hodnocení je v rozporu s nejlepším zájmem dětí, což je přední hledisko, které má v řízení ohledně nezletilých absolutní prioritu (srovnej nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1506/13 či sp. zn. I. ÚS 1554/14). Ustanovení § 867 odst. 2 poslední věta o. z. také soudu ukládá, že by měl věnovat patřičnou pozornost názoru dítěte staršímu 12 let. Na to se soud neptal, přestože nezletilý [jméno A] se již k této věkové kategorii blíží a bez problémů také absolvoval rozhovor se sociální pracovnící v prostorách školy. Navíc i podle stanoviska vyjádřeného Ústavním soudem hranice 12 let není neprolomitelná a bez dalšího zavazující. Vyjádřit názor může dítě i šestileté, stejně jako sedmileté, které je schopno uvést, zda se mu líbí ve škole, jaké tam má kamarády apod. (srovnej nálezy sp. zn. IV. ÚS 1002/19, II. ÚS 1931/17, IV. ÚS 3749/17 a IV. ÚS 827/18). Není v zájmu nezletilých ani používání obou jmen nezletilými, neboť oba se dlouhodobě a sami identifikují pod jménem [jméno] (zřejmě omylem uvedeno [jméno B]) a [jméno Příjmení]. Dle usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2005, sp. zn. II. ÚS 126/05 to jednoznačně svědčí i ve prospěch příjmení matky, do jejíž péče byl nezletilý svěřen a sdílí s ní společnou domácnost.
10. Matka také vytýká soudu I. stupně, že věc projednal a rozhodl v její nepřítomnosti v době, kdy došlo k ukončení jejího právního zastoupení a matka požádala o odročení posledního ústního jednání ve věci. Nejvyšší soud opakovaně uvádí, že se nepožaduje, aby ten, kdo se k nařízenému jednání omlouvá, svůj důvod neúčasti u jednání soudu také prokázal. Postačí uvést skutečnosti, které účastníku znemožňují zúčastnit se jednání, které jsou současně omluvitelné, zpravidla se jedná o jeho nemoc. Důležitým důvodem ve smyslu ust. § 101 odst. 3 o. s. ř. může být dále dle judikatury soudů také nemoc zástupce účastníka, nelze-li po účastníku spravedlivě požadovat, aby byl zastupován jinak. Z uvedených důvodů matka navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výrocích I. až IV. o styku otce s nezletilými zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a aby rozsudek soudu I. stupně ve výrocích VI. a VII. změnil tak, že jí bude udělen za otce souhlas k

podání žádosti o změnu osobního jména nezletilých z [Jméno A] na [Jméno] a z [Jméno B] na [Jméno] a k podání žádosti o změnu příjmení nezletilých na [Příjmení].

11. Otec navrhl potvrzení rozsudku soudu I. stupně a ve svém písemném vyjádření k odvolání matky uvedl, že matka již více než 6 let využívá každé příležitosti, aby nemusela nezletilé děti dávat otci ke styku a aby soudní řízení nebylo pravomocně ukončené. Otec podal návrh ve věci péče o nezletilé 6. 2. 2018 poté, co se matka odstěhovala ze společného bydliště rodiny s dětmi 14. 1. 2018. Na základě předběžného opatření z 20. 2. 2018 byl oprávněn se se syny stykat, ovšem matka toto rozhodnutí nerespektovala a otcí děti nepředávala ani prostřednictvím asistovaného styku za účasti odborných pracovníků společnosti PorCeTa. Od 16. 10. 2018, kdy okresní soud nařídil jednání ve věci, se matka k soudu nedostavovala, aby bylo rozhodnuto dne 10. 5. 2019 o úpravě výkonu rodičovské odpovědnosti pro dobu za trvání manželství a pro dobu po rozvodu a o výživném pro nezletilé děti. Matka se pak od měsíce května 2019 do měsíce února 2020 přes několikero dohodnutých termínů nedostavila ani do krizového centra v Českých Budějovicích. Následně se omlouvala i u znalkyň, které byly ustanoveny k vyhotovení znaleckého posudku. Nedostavila se ani k jednání soudu dne 26. 2. 2021 k projednání věci o úpravě styku a zákazu styku. To se týkalo i řízení po zrušení rozsudku odvolacím soudem dne 23. 7. 2021. Matka pak nerespektovala ani předběžné opatření Okresního soudu v Táboře z 5. 10. 2021, na základě kterého mělo docházet k asistovanému styku otce s nezletilým [Jméno B]. Z těchto skutečností vyplývá, že matka vytváří nepřátelské prostředí a v něm v negaci vůči otci vychovává obě nezletilé děti. Proti zájmům dětí zapříčinila, že do budoucna je narušen zejména vztah nezletilého [Jméno A] k otci. Vzhledem k nerealizaci styku nezletilého [Jméno B] s otcem může velmi záhy dojít k hlubokému odcizení i mezi nimi. Matka se rovněž snaží změnit identitu obou chlapců, a to nejen změnou jejich jména, ale i jejich příjmení.
12. Podle § 1 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), nestanoví-li tento zákon jinak, použije se (na řízení podle tohoto zákona) občanský soudní řád.
13. Odvolání bylo podáno včas k tomu oprávněnou osobou. Proto odvolací soud projednal věc dle § 28 z. ř. s. a přezkoumal rozsudek soudu I. stupně v celém rozsahu, tedy včetně závislých nákladových výroků, vyjma výroku V., jímž byl zamítnut návrh matky na zákaz styku otce s nezletilými [Jméno A] a [Jméno B] [Příjmení], proti kterému odvolání matky formálně ani obsahově nesměřovalo a který tak nabyl dle § 206 odst. 2 o. s. ř. samostatně právní moci.
14. Podle § 21 z. ř. s. doplnil odvolací soud dokazování zprávami Městského úřadu v [obec] o sociálním šetření v bydlišti matky a nezletilých a o pohovoru opatrovníků s nezletilými, zprávami Základní školy v [obec] ze dnů 29. 2. 2024, 4. 6. 2024, 7. 11. 2024, 11. 11. 2024 a 26. 11. 2024, znaleckým posudkem vypracovaným PhDr. Bc. Martinou Rezkovou, zprávou RC Radost ze dne 4. 11. 2024 a e-mailovou komunikací mezi právními zástupci rodičů.
15. Ze zprávy MěÚ [obec] zjistil, že dne 15. 7. 2024 bylo v dohodnutém termínu a čase provedeno sociální šetření v bydlišti matky a nezletilých. V domácnosti byla zastížena matka, prarodiče z matčiny strany a oba nezletilí. Byl proveden individuální pohovor s chlapci, při kterém však nebyla zajištěna diskretnost (do prostoru několikrát vstoupila babička chlapců, která jim přinesla kočku, a matka ošetřovala třísku svému otci). Chlapci při pohovoru chtěli zůstat spolu a uvedli, že [Jméno A] úspěšně dokončil 3. třídu ZŠ se dvěma dvojkami z českého a anglického jazyka. Má dva kamarády, se kterými nejvíc komunikuje. Ve škole je osločován [Jméno Příjmení]. Jeho rodné jméno nepoužívají. Mladší [Jméno B] v Mateřské škole [obec] dlouho nebyl, prý asi tak rok. Od září začne navštěvovat ZŠ v [obec] ve stejné budově, kterou navštěvuje i starší [Jméno A]. Má připravenou školní tašku a do školy bude nejčastěji dopravován prarodiči. S matkou a prarodiči byli chlapci na výletě na [obec]. Starší [Jméno A] rád staví stavebnice z Lega, oba jezdí rádi na kole, nejčastěji po rozsáhlé zahradě. Oba hrají rádi šachy, které starší [Jméno A] naučil mladšího [Jméno B]. Většinu času tráví s prarodiči. Matka pobývá často na [Stát], co tam dělá, nevědí. O otci chlapci nehovořili. Matka pak uvedla, že oba chlapci pravidelně navštěvují školská zařízení.

Starší [Jméno A] je ve škole šikovný, matka hodnotí jako velmi pozitivní přístup jeho třídní učitelky. Na [Stát] zaměstnaná není, její pobyty tam jsou studijní, připravuje se na doktorské studium bezpečnostních studií, na které by se chtěla dostat. Aktivně tam také procvičuje anglický jazyk. Matka nebyla schopna definovat, jak často pobývá v zahraničí. Místo pobytu upřesněno nebylo, zmínila [obec]. Po dobu její nepřítomnosti o chlapce pečují rodiče. Žádný z chlapců není v psychologické či v psychiatrické péči, nenavštěvují ani logopedickou ambulanci. Styk s otcem neprobíhá, chlapci si to nepřejí a matka je s jejich názorem ztotožněna. Starší [Jméno A] si na špatné chování od otce pamatuje a uvádí, že mladší [Jméno B] postoj k otci od bratra převzal.

16. Dle zprávy ZŠ [obec] z 29. 2. 2024 nezletilý [Jméno A] dochází na výuku v základní škole v plném rozsahu a pravidelně. Domácí přípravu, pomůcky i úkoly jsou v pořádku. Dovoz a odvoz chlapce zajišťuje matka nebo prarodiče z matčiny strany, většinou dědeček. Matka je s třídní učitelkou ve velmi častém kontaktu, spolupráce funguje naprosto bezproblémově. S otcem třídní učitelka nejednala. V rámci školy nezletilý [Jméno A] na zájmové kroužky nedochází, ale aktivně navštěvuje kroužky mimo školu. V kolektivu spolužáků je kamarádský, lehce navazuje vztahy. Dospělé a učitelský sbor respektuje a chová se podle daných pravidel. Na žádost matky je školním personálem osloven [Jméno Příjmení] a v úředních dokumentech je používáno matriční jméno [Jméno A] [Příjmení]. Dle další zprávy ze dne 11. 11. 2024 (a obdobně z 26. 11. 2024) se nezletilý po letních prázdninách začlenil bez problémů do kolektivu. Ve třídě má kamaráda, se kterým pravidelně tráví přestávky. Chlapec o rodině nemluví, pouze jednou se zmínil o svém bratrovi v souvislosti s oblíbenou knihou. Na třídní schůzce v září matka nebyla, ale je s učitelkou ve velmi častém kontaktu, nepoužívá však komunikační prostředek „Bakaláři“. Ani v letošním roce třídní učitelka otce neviděla a nejednala s ním. Chlapce třídní učitelka často potkává s prarodiči z matčiny strany, převážně s dědečkem. Spolužáky a školním personálem je nezletilý stále osloven [Jméno Příjmení], stejně tak má označeny školní pomůcky. Na začátku školního roku ho pan učitel oslovil jménem [Jméno A] a chlapec na to nereagoval.
17. Dle zprávy ZŠ [obec] ze 7. 11. 2024 je nezletilý [Jméno B] tichý a minimálně mluví. Nevyjadřuje emoce a nenavazuje kontakty s dětmi. Není zvyklý na větší kolektiv a neví, jak se má k ostatním dětem chovat. Nenavštěvuje školní družinu. O to žádala třídní učitelka matku, alespoň jeden den do 14 hodin, kdy končí vyučování staršímu bratrovi [Jméno A], ale zatím se tak nestalo. Nezletilý nedochází ani na bruslení, které není povinné. Jinak na školní výuku chodí v plném rozsahu a pravidelně. Rovněž domácí příprava, pomůcky i úkoly jsou v pořádku a školnímu režimu nezletilý přivykl, zatím má samé jedničky. Matka je se školou v kontaktu, spolupráce funguje. S otcem třídní učitelka nezletilého [Jméno B] nejednala a nikdy ho neviděla. Také neviděla chlapce spolu. Chlapec je většinou potkáván s prarodiči z matčiny strany, převážně dědečkem. O rodině chlapec nehovoří. Na žádost matky je spolužáky a školním personálem osloven [Jméno Příjmení], když takto má označeny i školní pomůcky. V dokumentech je uváděno matriční jméno a příjmení [Jméno B] [Příjmení]. Třídní učitelka neví, zda toto matriční jméno a příjmení nezletilý zná, protože ještě neumí číst a předávala mu žádný úřední dokument.
18. Dle závěrů znaleckého posudku PhDr. Bc. Martiny Rezkové si nezletilý [Jméno A] sám změnil své jméno na [Jméno] a jako příjmení používá [Příjmení]. Na základě celkového psychologického posouzení zřejmě prožil ve svém dětství do 3,5 let věku traumatické chvíle, když se rodiče hádali. Hlavně zmiňuje negativní chování otce směrem k matce (křik, hození nožem po matce). S matkou se děti stěhovaly z důvodu, že je otec podle jejich slov vyhodil. Nezletilý [Jméno A] má stanovenou diagnózu posttraumatickou stresovou poruchu. Je opakovaně vyzýván ke kontaktu s otcem, ale zřejmě se u něj vytvořil jako obraný mechanismus odpojit se od všeho s otcem spojeného. Začal se projevovat úzkostně, panicky, agresivně. Když nezletilému nepomohly tyto projevy chování, tak zřejmě dalším krokem k odpojení se od otce a minulosti použil změnu svého matričního jména a příjmení. Matka s prarodiči jeho přání respektovali, aby syn byl emočně klidný. Tento krok diskutovali s psychologem. [Jméno B] dostal nové jméno od bratra [Jméno A] a jako příjmení používá [Příjmení]. Na jméno [Jméno B] má [Jméno A] špatné vzpomínky a svého bratra

tak nechtěl oslovovat. Nezletilý [jméno B] s tím souhlasil a sám si tak změnil své jméno na [jméno]. U různých odborníků (OSPOD, psycholog, psychiatr, zubař, pediatr) nezletilí zdůrazňují, že se jmenují [jméno] a [jméno] [příjmení]. Pokud odborníci nerespektují jeho přání, nezletilý [jméno A] začne být emočně rozrušený, afektovaný, nespolupracující. Takto motivoval i mladšího bratra [jméno B]. Chlapci jsou v silné sourozenecké koalici. Drží ve všem při sobě, nejdou proti sobě. Do 18 let změna jména nese s sebou různá rizika, např. dítě je vystaveno vysvětlování změny jména ve školním prostředí mezi spolužáky, vrstevníky apod. U nezletilých [jméno A] a [jméno B] vznikla jiná situace. Nezletilý [jméno A] rezolutně odmítá kontakt s otcem. Pokud je k němu chlapec donucený, zesílí svoje odmítnutí bohužel i sprostými slovy, agresivním chováním směrem k otci. Někdy se dostává i do emočních záchvatů. Znalkyně doporučuje, s ohledem na další pozitivní psychosociální vývoj nezletilých, zvážit změnu jména a příjmení v souladu s jejich projeveným přáním.

19. Pokud se týká citových vazeb nezletilých ke každému z rodičů, ti mají dle znalkyně blízký vztah k matce, láskyplný, pevný, až závislý. K otci důrazně deklarují zavrhuje vztah, odmítají ho vnímat jako „tátu“. Za svého tatku vnímají dědečka, otce matky. Nezletilý [jméno A] je introvertně laděný, emočně nestabilní s nízkou frustrační tolerancí. Je závislý na rodinném zázemí matky, které je pro něj stabilní a je mu zde poskytován pocit bezpečí, porozumění, pozornost, klid. Má diagnostikovanou posttraumatickou stresovou poruchu. S otcem zřejmě nebyla vytvořena pevná vazba, která se tvoří právě v raném věku. Po rozchodu rodičů nezletilí nezažívají harmonický vztah mezi rodiči. Nezletilý [jméno B] je introvertně laděný, je závislý na kontaktu své matky a blízkost svého bratra [jméno A]. Oba chlapci respektují autoritu. Matka je s nezletilými dětmi nejbližší od jejich narození do současné doby, je k nim milá, citlivá, vřelá, pozorná, pečující a poskytuje jim emoční sytění, pocit bezpečí, pozornost, péči. Zajišťuje jim základní potřeby. Interakce mezi nezletilými a matkou byla pozitivní a harmonická. Přání nezletilého [jméno B] nelze validně hodnotit, neboť je v silné koalici s bratrem [jméno A] a kopíruje jeho názor a postoje. Nezletilé děti žijí dlouhodobě v konfliktním vztahu mezi rodiči, což je zřejmá příčina, která nezletilé děti negativně psychicky zatěžuje a ovlivňuje je až k projevu zavržení biologického otce.
20. Znalkyně doporučila ke zvážení nastavení mediace a následné rodinné (rodičovské) psychoterapie pod vedením akreditovaného psychoterapeuta s rodinným pětiletým výcvikem. Je důležité, aby rodiče začali dělat změny ve svém vzájemném postoji a obnovili si vztah na pozici rodičů, ne již partnerů. Matka má zřejmou psychickou zátěž ze soužití s otcem a i jí je doporučena psychotherapeutická péče se zaměřením na zpracování traumatu. Pro nezletilé je doporučováno pokračování spolupráce s psychologem, s psychoterapeutem, které se jeví pro nezletilé děti jako velmi pozitivní a důležité. Nastavené asistované styky jsou zatím hodnoceny jako kontraproduktivní. Zejména nezletilý [jméno A] je vystaven psychicky zatěžující situaci v přímém kontaktu s otcem a práce psychologa a psychoterapeuta pak ztrácí význam. Znalkyně dále upozornila v případě pokračování asistovaných styků na možné riziko zhoršení psychického stavu nezletilého [jméno A].
21. Poté, co odvolací soud začal ve věci jednat dne 29. 8. 2024 a byl proveden důkaz znaleckým posudkem PhDr. Bc. Martiny Rezkové, který předložila matka, byli rodiče seznámeni s možností postupu dle § 474 odst. 1 z. ř. s. nařídit rodinnou terapii či setkání s odborníkem v oboru pedopsychologie. Rodiče se následně na absolvování této terapie shodli, a to konkrétně v RC Radost v Táboře s tím, že o tomto procesním postupu bylo rozhodnuto usnesením zdejšího odvolacího soudu ze dne 10. 9. 2024, č. j. 15 Co 97/2024-1334. Dle zprávy RC Radost ze dne 4. 11. 2024 se rodiče dostavili na domluvenou konzultaci dne 23. 10. 2024, jejich komunikace však byla velmi kontaminovaná nepříjemnými událostmi, které se staly v jejich společné minulosti. Všichni se shodli na tom, že je zapotřebí při navazování vztahů otce s dětmi postupovat citlivě, ale to byla jediná a poslední shoda. Rodiče se zcela rozcházel v dalších návrzích, nebyli ochotni jakkoliv ustoupit z nich. Bylo patrné, že již prošli podobnou formou spolupráce, do řeči si neskákali, přímo se neosocovali, vyčkali na výzvu ve svém projevu pokračovat, respektovali to, že

rozhovor je veden pracovníky centra. Svým postojem i verbálním projevem však jasně dávali najevo, že se v názorech naprosto neshodují a jsou ochotni za „svou pravdu“ bezpodmínečně stát. Zcela odlišně interpretovali události ze své minulosti. Nezávislý pozorovatel by se domníval, že jde o dva zcela nezávislé lidské příběhy. Shodli se na tom, že v takovém případě není párová terapie vhodná a rodičům bylo doporučeno konzultovat s odborníkem na dětskou a vývojovou psychologii výchovu svých dětí, neboť pro chlapce nemusí být jednoduché, jsou-li často konfrontováni s odlišnými názory a postoji svých rodičů.

22. Právní zástupci rodičů ve dnech 23. 10. 2024 – 11. 11. 2024 v rámci snahy následného řešení vztahu mezi rodiči po ukončení terapie v RC Radost komunikovali. Právní zástupce matky tlumočil matčin návrh k obnovení, respektive navázání vztahu otce s nezletilými, a to zprvu ve formě nepřímého styku – voláním, SMS zprávami či dopisy, eventuálně elektronickou formou (e-mail), což bylo ponecháno na uvážení otce s tím, že teprve následně měl přistoupit k asistovanému kontaktu, který v minulosti nebyl úspěšný. Právní zástupkyně otce za otce tento návrh matky bere jako pozitivní krok, ale otec požaduje, aby synové mu napsali sami každý svůj dopis nebo společně svou rukou. Otec nechce akceptovat zcela neosobní e-mailovou korespondenci. Velmi rád by jim odpovídal stejnou formou s frekvencí alespoň jedenkrát za měsíc. Na to reagoval právní zástupce matky za matku, že podle něj iniciativy musí primárně pocházet od otce. Proto navrhuje variantu s telefonickým kontaktováním nezletilých, které je standardně doporučováno i OSPOD. V písemném sdělení matky k aktuálnímu stavu ze dne 6. 12. 2024 pak matka uvedla, že na svém návrhu s telefonickým kontaktem setrvává, ovšem předmětné mobilní telefony si s ohledem na svojí finanční situaci nemůže dovolit zakoupit, na což otec již nereagoval. Matka také sjednala psychologické poradenství – terapii oběma nezletilým s tím, že první termín vyšetření je naplánován na 6. 2. 2025.
23. Otec k věci dále uvedl, že děti k němu mají averzi a předpokládá, že s ním nebudou chtít komunikovat. Proto považuje návrh matky na telefonický kontakt za účelový a požadoval, aby děti otcí napsaly alespoň dvě či tři věty, s čímž matka nesouhlasila. Otec sám nemá na matku telefonní číslo a těžko ji může kontaktovat za účelem hovoru s dětmi. Má k dispozici telefonní číslo na tzv. rodinný telefon, o kterém se zmiňovala matka. Jedná se o historické telefonní číslo babičky dětí ze strany matky. Na toto číslo volal například 5 let zpátky, nikdy se nedovolal, ani mu nikdy nebylo voláno zpět. Je ochoten podílet se jednou polovinou na zakoupení telefonu pro děti ze strany matky do částky 5 000 Kč. Ve škole se na děti neptal, neboť ohledně nich našlapuje opatrně. Když v minulosti zasáhl do vzdělávání dětí, došlo k jejich stažení z výuky. Neví ani, jak by měl školu oslovit, když tam synovi říkají [Jméno Příjmení]. Je to cizí člověk. Nechápe, jak může používat takové jméno. Také čekal, jak dopadne toto řízení ohledně jmen dětí.
24. Matka k věci dále uvedla, že pokud je zde řešena otázka telefonů, je ochotna dětem pořídit nějaké laciné telefony, například k Vánocům, a může kontakt začít probíhat. Pokud se týká toho, zda děti budou chtít s otcem hovořit přes telefon, otcí nic nebrání v tom, aby dětem například poslal SMS zprávu či jiným způsobem je kontaktoval. Ona používá rodinný telefon pro komunikaci a toto číslo má k dispozici i OSPOD. Oba chlapci umí zacházet s mobilním telefonem. Je ochotna dětem jeden mobilní telefon pořídit a byla by ráda, kdyby se na tom otec podílel jednou polovinou. Děti mají volno ve všední den kolem 18:00 hodiny, k jejich kontaktu s otcem může docházet v úterý, ve čtvrtek, o víkendech. Starší syn se neustále ptá, jak je to se jménem a příjmením, kdy bude mít už to jméno a příjmení, kterým ho všichni oslovují. Řekla mu, že o tom rozhoduje soud. Když se zmínila o otcí, projevilo se to na známkách syna, zhoršil se v přírodovědě. Nedokáže říct, co bude dělat, pokud děti nebudou chtít přes telefon hovořit s otcem. S dětmi bude chodit na terapii k doktorovi Kovářovi a sama bude chodit na terapii v Táboře. Když se před dětmi zmínila o kontaktu s otcem, nic jí na to neřekly. Souhlasí s tím, aby otec s dětmi se kontaktoval co nejdříve, tedy i před tím, než půjde s dětmi na první sezení k dětskému psychologovi. Její pracovní poměr na [Stát] nadále trvá.

25. Po tomto průběhu odvolacího řízení uvedl opatrovník ke styku otce s dětmi, že jde o složitou situaci, kdy děti mají vůči otci velkou averzi a je třeba postupovat co nejšetrněji. Je také možnost asistovaného styku za přítomnosti odborníka. V dané věci vidí potřeby dětí, které se neslučují s potřebami rodičů. Pokud jde o otázku jména a příjmení, považuje za vhodné, aby děti užívaly obě křestní jména. Příjmení dětem bylo dáno a opatrovníkovi není zřejmé, proč začaly používat jiná jména a příjmení. Z výpovědí dětí lze usuzovat na to, že je to důsledek dřívějších konfliktů mezi rodiči.
26. Po takto doplněném dokazování dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání matky je důvodné.
27. Předně nelze souhlasit s matkou, že by okresní soud rozhodl o věci na základě neúplně zjištěného skutkového stavu, když nesplnil závazné stanovisko zdejšího odvolacího soudu v rozsudku ze dne 23.7.2021, č.j. 15 Co 144/2021-594, dle kterého měli být rodiče a nezletilí znalecky zkoumání, včetně objasnění zdravotního stavu nezletilého [Jméno A]. Soud I. stupně v odůvodnění svého nynějšího rozsudku podrobně popsal, pro jaké důvody se mu nepodařilo znalecký posudek v rozsahu vymezeného znaleckého úkolu obstarat. Jeho úplnému vypracování zabránil postoj matky, která se s dětmi k vyšetření ke jmenovaným znalkyním nedostavovala nikoli jen pro zdravotní důvody, ale i pro své studium. To pak zdárně dokončila, i tak se znaleckému zkoumání nepodrobila a jmenované znalkyně nakonec z objektivních důvodů zadaný posudek zpracovat nemohly. Okresní soud však měl k dispozici dostatek dalších podkladů pro své rozhodnutí, což se týkalo i situace vztahů mezi otcem a nezletilými [Jméno A] a [Jméno B].
28. Odvolací soud se neztotožňuje ani s námitkou matky, podle které soud I. stupně rozhodl, aniž vyhověl její žádosti o odročení jednání z důvodu, že skončilo její zastupování předchozím právním zástupcem a chtěla si zvolit nové právní zastoupení. Dle spisu soudu I. stupně a jeho usnesení ze dne 14. 2. 2024, č.j. 14 Nc 14/2018-1156, jímž nebylo žádosti matky o odročení jednání nařízeného na den [datum] ve 14:00 hodin vyhověno, matka nesdělila ve své žádosti o odročení jednání konkrétní důvod, pro který o odročení jednání žádá dle § 119 odst. 1 o. s. ř. Okresní soud dále uvedl, že důvodem pro odročení jednání není, že si matka chce zvolit jiného právního zástupce. V daných řízeních je třeba dle § 471 odst. 2 z. ř. s. rozhodovat s největším urychlením. K tomu odvolací soud dodává, že o návrzích dalších důkazů matka v žádosti o odročení jednání nic neuvedla, ani je neoznačila. Nelze pominout, že matka se v průběhu celého řízení k soudu nedostavovala, či až po několikařech omluvách. Také několikrát změnila právní zastoupení a soudu I. stupně se mohlo její jednání jevit i jako obstrukční.
29. Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte, mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině (§ 884 odst. 1 o. z.). Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže (§ 888 věta před středníkem o. z.). Výkon práva rodičů udržovat osobní styk s dítětem nemohou rodiče svěřit jiné osobě (§ 887 o. z.).
30. Citovaná ustanovení vymezují jednak nezastupitelnost a roli rodičů ve výchově dětí a dále právo dítěte na styk s druhým rodičem, je-li v péči jednoho rodiče, a právo rodiče na osobní styk s dítětem, když právě tato forma vzájemného kontaktu nepečujícího rodiče a dítěte zajišťuje podíl rodiče na výchově dítěte. Přitom styk nerezidentního rodiče s nezletilým dítětem neznamená jen styk osobní, ale zahrnuje i další možné formy kontaktu (např. telefonický, písemný, prostřednictvím skype či sociálních sítí apod.). V daném případě soud I. stupně po provedeném dokazování dospěl k závěru o asistovaném styku otce s nezletilými. Přihlížel k faktu, že mezi otcem a syny není téměř žádný vztah. Pokud nějaký je, jedná se o odmítání otce ze strany obou chlapců. Tyto skutečnosti byly zjišťovány z vyjádření matky, potvrzovány otcem, ze zpráv rodinného centra PorCeTa, kde mělo docházet k asistovanému styku otce s nezletilým [Jméno B] a vyjádření a chování samotných chlapců. Zároveň měl okresní soud k dispozici původní znalecký posudek vypracovaný v tomto řízení dne 4. 10. 2020 znalkyněmi MUDr. Lenkou Fiedlerovou a

Mgr. Miluší Pixovou, podle kterého vůči otci prezentuje [Jméno A] negativní, odmítavý postoj. Vyjádření a chování [Jméno A] nesou známky naučeného chování a vlivu působení druhé osoby na chlapcovy negativní postoje vůči otci, v tomto případě minimálně ze strany matky a mateřského dědečka. Na straně matky byly shledány známky, které svědčí pro tendenci matky opominout z výchovy dětí jejich otce. Pro zdravý psychosociální vývoj nezletilých bylo vhodné co nejdříve podniknout kroky pro obnovení jejich kontaktu s otcem. Dále bylo doporučeno pokračovat v intenzivní psychoterapeutické péči, nejlépe i rodinné, včetně psychoterapeutické péče i pro matku.

31. Nicméně z dalšího průběhu řízení plyne, že k žádnému styku (osobnímu, asistovanému ani nepřímému) otce s nezletilými dětmi v dalším období nedošlo (vyjma krátké epizody ohledně asistovaného styku otce s mladším [Jméno B] v roce 2021) a že nezletilé děti neabsolvovaly žádnou odbornou terapii. Matka pak v průběhu tohoto odvolacího řízení předložila znalecký posudek PhDr. Bc. Martiny Rezkové, soudní znalkyně z oboru psychologie, problematika vztahů a rodiny. Byť posudek trpí deficitem spočívajícím v tom, že znalkyně měla k dispozici podklady dodané pouze matkou a že nehovořila s otcem a neměla informace rovněž z jeho strany (na rozdíl od matky, která dle obsahu posudku sdělovala doplňující informace dne 16. 8. 2024 a se kterou znalkyně vedla rozhovor), měla znalkyně k dispozici (dle obsahu nálezu posudku) podstatný obsah opatrovnického spisu a zejména provedla psychologická vyšetření obou nezletilých dětí. Odvolací soud považuje závěry znalkyně za řádně zdůvodněné, s určitou výhradou pouze k tomu, že znalkyně zmiňuje diagnostikovanou posttraumatickou stresovou poruchu nezletilého [Jméno A], která však nebyla žádným odborným znaleckým zkoumáním potvrzena. Závěry znalkyně přitom nejsou v rozporu ani s dalšími provedenými důkazy a odpovídají zjištěné faktické situaci nezletilých. Lze tedy vyjít z toho, že nezletilí jsou spokojeni v rodinném prostředí, které pro ně matka vytvořila a které představuje matka a její rodiče. Také názor na otce přejímají zprostředkovaně od matky a jejich rodičů, potažmo z audionahrávek, které matka pořídila v době společného soužití s otcem, a chlapcům jsou opakovaně k poslechu nabízeny. Na základě těchto skutečností si pak nezletilí, zejména [Jméno A], vytvořili na otce svůj názor, byť je zřejmé, že nezletilý, ač byl rovněž útlého věku (v roce 2018 mu bylo něco přes 3 roky), určité vzpomínky především v negativním smyslu na otce a rodinné soužití s otcem v paměti má. Je tak třeba brát v úvahu znalkynin vysvětlující chování nezletilého [Jméno A] v situacích, kdy se setkává s informacemi o otci, případně i nabídkou se s otcem stýkat. Ze závěrů této znalkyně rovněž plyne, že k navázání vztahu mezi otcem a syny by mělo docházet postupně, za vytýčených pravidel, jak je popsáno výše. Není proto dle názoru odvolacího soudu v zájmu ani jednoho z nezletilých realizovat v současné době jejich osobní styky s otcem, a to ani asistovanou formou. To přitom v poslední fázi odvolacího řízení, po bezúspěšné rodinné terapii, akceptovali i oba rodiče, kteří za účelem obnovení vztahu otce s dětmi navrhli jejich nepřímý styk. Ten považuje za odpovídající současné úrovni vztahů dětí s otcem i odvolací soud, přičemž ponechává na rodičích, zejména na otci, jakou formou (SMS zpráva, telefonní hovor či videohovor) zahájí tyto kontakty a bude v nich dále pokračovat. Sama matka přitom navrhla začít tento kontakt navazovat telefonickou formou a sama také považuje za vhodné, aby byl zahájen co nejdříve. Zároveň bylo odvolacím soudem zvoleno postupné rozšiřování tohoto kontaktu, tedy nejprve jednou týdně a od třetího měsíce následujícího od právní moci rozsudku byl styk rozšířen o další den v týdnu, vždy v době od 18:00 do 18:30 hodin (vycházejí ze sdělení matky o denním režimu dětí), a to na telefonním čísle, které je matka povinna otci sdělit do 3 dnů od právní moci rozsudku. Uvedený časový interval představuje určitý pevný rámec k realizaci stanoveného kontaktu, aniž musí být (např. v počátečním období) využit v plném rozsahu. S ohledem na shora popsanou situaci a nejistotu ohledně toho, jakým způsobem se budou dále vyvíjet vztahy nezletilých dětí k otci, neshledal odvolací soud takové konkrétní skutečnosti, aby mohl již nyní přistoupit i k úpravě osobního (asistovaného) styku otce s nezletilými, s jeho stanovením po určité době trvání nepřímého styku (přitom rodičům nic nebrání v tom, aby s ohledem na vývoj vztahů dětí k otci sami přistoupili k postupnému rozšiřování styku). Současně byla matce uložena povinnost dětí na styk s otcem řádně

připravit, styk s nezletilými otci umožnit a při výkonu práva styku v potřebné rozsahu s otcem spolupracovat (§ 888 věta druhá o. z.).

32. Dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů. Totéž platí o osobním jménu dítěte (§ 860 odst. 1, § 860 odst. 2 věta druhá o.z.). Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti druhého rodiče (§ 877 odst. 1 o. z.).
33. V daném případě se rodiče dohodli na jménech a příjmeních nezletilých v době, kdy uzavírali manželství, resp. žili společně. Nyní matka požaduje změnu jmen i příjmení u obou chlapců, když změna jména a příjmení je jednou z významných záležitostí, k jejímuž řešení je povolán při neshodě vůle rodičů soud. Matka ve svém odvolání především namítala, že soud I. stupně zjistil neúplně skutkový stav věci, tedy neobstaral si stanovisko samotných nezletilých, když podle jejího názoru by byli schopni, zejména [Jméno A], se vyjádřit. Odvolací soud je přesvědčen, že okresní soud v tomto směru nepochybil. Výslovné stanovisko chlapců přímo od nich sice nezjišťoval, ale opatřil si takové podklady (zpráva školy, kterou začal navštěvovat nezletilý [Jméno A], opakovaná sociální šetření opatrovníka a pohovor s dětmi), ze kterých názor nezletilých na tyto záležitosti vyplýval. Okresní soud přitom zčásti respektoval stanovisko chlapců ohledně jejich jmen, neboť ti se dlouhodobě označovali jako [Jméno] a [Jméno], přičemž podrobně zdůvodnil, proč připojil k matrikovým jménům nezletilých tato druhá jména a nevyhověl návrhu matky zcela.
34. Dle výkladového stanoviska Nejvyššího soudu NS Cpiř 58/72, které je stále aktuální, lze udělit rodiči souhlas k podání žádosti o změnu jména a příjmení příslušnému správnímu orgánu ze závažných důvodů, např. druhý rodič se změnou nesouhlasí, ale neplní si své povinnosti vůči dítěti, nejeví o něj zájem, je zřejmé, že k němu ztratil citový vztah. Dalším důvodem může být stav, kdy z jiného závažného důvodu není v zájmu dítěte, aby u něho byl udržován a prohlubován pocit sounáležitosti s tímto rodičem, např. spáchal-li rodič mimořádně zavrženíhodný čin a je-li proto odsouzen k dlouhodobému trestu odnětí svobody. Tato kritéria jsou v současné době modifikována významem názoru samotného dítěte, je-li již jeho intelektuální a mravní vyspělost dostatečná k posouzení věci a vytvoření si relevantního názoru (nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2943/14).
35. Z doplněného dokazování odvolacím soudem vyplynulo, že znalkyně PhDr. Bc. Rezková ve znaleckém posudku popsala důvody, proč zejména nezletilý [Jméno A] změnil své jméno a příjmení a jelikož s ním je v tak silné sourozenecké koalici nezletilý [Jméno B], i u něj rodina přistoupila ke změně jména a příjmení. Oba chlapci navštěvují základní školu a s novými jmény a příjmením jsou označováni jak mezi spolužáky, tak i vyučujícími. Pouze na úředních dokladech jsou označováni matrikovým jménem a příjmením. S ohledem na tuto současnou situaci nezletilých, která navíc trvá již dlouhodobě, a skutečnost, že nezletilí ani na svá matriková jména a příjmení nereagují, je v zájmu posílení jejich citové stability přistoupit ke změně jejich jmen a příjmení, což je i jejich jednoznačné přání, zejména nezletilého [Jméno A]. I tato skutečnost by mohla vést k možnému pozitivnějšímu postoji nezletilých ve vztahu k otci a navázání kontaktu s ním. Byť otec má zájem být i nadále součástí života svých dětí, vůči kterým se nedopustil ani žádného zavrženíhodného jednání (ve smyslu shora citovaného výkladu), identifikují se oba nezletilí výlučně se svojí matkou, do jejíž péče jsou svěřeni a se kterou mají vytvořeno pevné pouto. Proto je logické, že se identifikují i s příjmením matky [Příjmení], byť si jej změnila z příjmení [Příjmení] až po rozchodu a rozvodu manželství rodičů. Přestože lze rozumět postoji otce, který s ohledem na zpřetrhané vztahy s dětmi považuje jejich dosavadní shodná příjmení za jeden z posledních zbytků sounáležitosti s dětmi, potom při naprostém ignorování tohoto příjmení ze strany dětí žádnou skutečnou vazbu mezi otcem a dětmi nepředstavuje. Ten samý závěr lze učinit i ohledně původních osobních jmen nezletilých [Jméno A] a [Jméno B], která sami vůbec neužívají a kterými je dle provedeného dokazování ani nikdo neoslovuje. Proto odvolací

soud neshledává žádný konkrétní důvod, pro který by bylo v zájmu nezletilých ponechání těchto původních osobních jmen vedle jimi skutečně užívaných jmen [Jméno] a [Jméno].

36. S ohledem na shora uvedené důvody proto odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výrocích o úpravě styku otce s nezletilými a o udělení souhlasu matce k podání žádosti o změně jmen a příjmení nezletilých dle § 220 o. s. ř. změnil tak, jak je uvedeno ve výrocích I. a II. tohoto rozsudku.
37. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi rodiči a Českou republikou vycházel okresní soud ze skutečnosti, že matka byla usnesením zdejšího odvolacího soudu ze dne 12. 8. 2020, č. j. 15 Co 164/2020-408 úplně osvobozena od soudních poplatků, neboť v té době byla na rodičovské dovolené. Od doby tohoto rozhodnutí se poměry na straně matky změnily, neboť ta od měsíce prosince 2023 nastoupila do zaměstnání s příjmem cca 20 000 Kč měsíčně hrubého (jak bylo zjištěno odvolacím soud v řízení o výživném) a její zaměstnanecký poměr trvá doposud. Jelikož tedy matka má pravidelný příjem ze svého zaměstnání, rozhodl odvolací soud o odnětí osvobození matky od soudních poplatků dle § 138 odst. 2 o. s. ř. a v souvislosti s tím rozhodl nově o náhradě nákladů vynaložených státem na znalečné v tomto řízení. Ze státních prostředků bylo uhrazeno za znalecký posudek MUDr. Fiedlerové a Mgr. Pixové 22 450 Kč. Zároveň není důvod, aby se oba rodiče nepodíleli na úhradě znalečného znalkyň MUDr. Růžičkové a PhDr. Fabíkové, na jehož úhradu bylo vynaloženo ze státních prostředků 7 100 Kč. I když znalecký úkol byl splněn pouze zčásti, posudek byl vypracován v zájmu všech účastníků řízení. Proto odvolací soud rozhodl nově podle § 148 odst. 1 o. s. ř. o nákladech státu tak, že uložil každému z rodičů uhradit tyto náklady z jedné poloviny, tedy v částkách po 14 775 Kč v zákonné lhůtě 3 dnů od právní moci rozsudku na účet Okresního soudu v Táboře.
38. Podle § 224 odst. 2 o. s. ř. a § 23 z. ř. s. rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů tak, že na tuto nemá právo žádný z účastníků, když okolnosti tohoto případu jiný postup neodůvodňují.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na jeho soudní výkon.

Soud nařídí výkon rozhodnutí uložením pokuty proti tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o péči o nezletilé dítě, popřípadě o úpravě styku s ním anebo rozhodnutí o navrácení dítěte. Výkon rozhodnutí uložením pokuty lze nařídít opětovně, jen je-li to účelné; výše jednotlivé pokuty nesmí přesahovat 50 000 Kč (§ 502 odst. 1 a odst. 2 věta první z. ř. s.).

Zůstane-li postup soudu podle § 502 a 503 bezvýsledný nebo je-li po zahájení řízení z okolností případu zřejmé, že by tento postup zjevně nevedl ke splnění povinnosti, nařídí soud výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho podle rozhodnutí nebo dohody nemá být, a jeho předání tomu, komu bylo podle rozhodnutí nebo dohody svěřeno nebo má být navraceno, anebo tomu, komu rozhodnutí nebo dohoda přiznávají právo na styk s dítětem po omezenou dobu (§ 504 věta první z. ř. s.).

Tábor 17. prosince 2024

Mgr. Pavel Příbyl
předseda senátu